

در همایش سالانه انجمن علوم سیاسی عنوان شد

شکست توهم ابرقدرتی غرب و انزوای ایران در عرصه جهانی

سیاست خارجی

گروه سیاسی

هفدهمین همایش سالانه انجمن علوم سیاسی ایران فرصت گفت‌وگو و هم‌اندیشی بود. میهمانان بلندمرتبه‌ای که از جریان‌های فکری مختلف به دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه تهران، میزبان این نشست آمده بودند دیدگاه‌های خود پیرامون موضوع این نشست مبنی بر «آینده نظام جهانی؛ سیاست‌ها و الگوهای رفتار ایرانی» را مطرح کردند و دیدگاه‌های خود را درباره ضرورت‌های بازاندیشی در سیاستگذاری امنیت سیاسی، اقتصادی و اجتماعی ایران در نظام جهانی پیش رو با یکدیگر در میان گذاشتند. علی لاریجانی، مشاور بین‌الملل رهبر انقلاب اسلامی، منوچهر متکی، محمد جواد ظریف و علی اکبر صالحی، وزرای خارجه سابق و شماری از اساتید برجسته حوزه روابط بین‌الملل و علوم سیاسی از جمله سید جلال دهقانی فیروز آبادی و حسین سلیمی از جمله میهمانان حاضر در این نشست بودند. حاضران در نشست روز گذشته در تبیین دیدگاه‌های خود، رسیدن به درک درست و مشترک از واقعیت موجود نظم سیال و در حال تغییر جهانی و راه‌های تحقق وضعیت مطلوب در آن برای جمهوری اسلامی را از چالش‌های پیش روی بازیگران جامعه بین‌الملل دانستند. آنها در توضیح مفاهیم دیدگاه‌های خود به‌تعمیر دنیای آینده پرمسئله منافع ملی اشاره و تصریح کردند حاصل این تحول باید اولویت بخشی و افکارآرایی به وجود مهم اهداف و مطالبات تعیین شده در حوزه منافع ملی کشور باشد. گزاره مشترک مورد تأکید همه صاحب‌نظران روابط بین‌الملل، این واقعیت بود که نظم نوینی در حال شکل‌گیری است که شناخت و همسویی با مؤلفه‌های آن ضرورت دارد.

علی لاریجانی: مواجعه ایران در دنیای آینده باید بر مدار منافع ملی باشد

علی لاریجانی، مشاور بین‌الملل رهبر معظم انقلاب، جایگاه آمریکا و غرب را در روند مناسبات قدرت در حال افول خواند و تصریح کرد که این کشورها همچنان نقش تخریب‌کنندگی و توان درگیر کردن رقبای خود را دارند. او با اشاره به اینکه جنگ روسیه با اوکراین فضای جنگ را به مقابله با غرب نشانده است، پدیدار کننده شکافی بود که پایان زوهدنگامی برای آن پیش‌بینی نمی‌شود، تأکید کرد که به چالش کشیدن نقش غرب سبب شده است کشورهایی که قدرت کمتری دارند به این نتیجه برسند انکا به یک قدرت نمی‌تواند مشکلاتشان را حل کند. لاریجانی از این مقدمه به موقعیت جمهوری اسلامی در سطح منطقه و بین‌الملل اشاره و تأکید کرد که مواجعه ایران در دنیای آینده باید بر مدار منافع ملی باشد و همه مراودات دیپلماتیک به تسهیل توسعه ملی

ایران بینجامد و شتون دیگر در اولویت‌های بعدی قرار گیرد. او حفظ و سامان بخشی مزیت‌های منطقه‌ای را از گزاره‌های مهم دیگر کشور خواند و تصریح کرد که توجه به جریان «مقاومت» مزیت سرنوشت‌ساز برای ما دارد و جنبه سیاسی آن باید همراه با جنبه امنیتی گسترش یابد. لاریجانی همچنین مخاطرات رو به‌تزايد ناسیونالیسم و پوپولیسم در دنیا را مورد توجه قرار داد و گفت که بازتاب این گرایش در رفتار ترامپ و رئیس‌جمهور آرایتین قابل مشاهده است.

منوچهر متکی: انقلاب اسلامی در سیاست موفق بود اما در اقتصاد نه

منوچهر متکی، وزیر امور خارجه اسبق هم، تعریف جمهوری اسلامی از آرمان‌ها و افق‌های پیش رو در نظام بین‌الملل را مقدمه سیاستگذاری در عرصه مناسبات خارجی دانست و با تأکید بر اینکه نظم جاری در حال رفتن است، بر ضرورت شناسایی مؤلفه‌های نظم جدید تأکید کرد. متکی خروج آمریکا از افغانستان را در قالب این تحول ارزیابی و تصریح کرد که کشورهای غربی در حال وفق دادن خود با این وضعیت در حال تغییر هستند. این مقام اسبق دیپلماتیک کشور همچنین انقلاب اسلامی را از منظر سیاسی و حکمتانی موفق خواند اما گفت که کشور پس از انقلاب نتوانسته در تحقق اهداف اقتصادی اش موفق باشد.

صالحی: تنها کشوری که شیرانرژی‌اش دست خودش است، ایران است

علی اکبر صالحی، وزیر امور خارجه اسبق کشور نیز در توضیح دیدگاه خود پیرامون موضوع نشست بر این مهم تأکید کرد که جهان در حال حرکت به سوی درهم‌تندگی است و انسان‌ها از نقاط مختلف جهان از طریق مجازی به یکدیگر متصل هستند. او با تأکید بر اینکه جمهوری اسلامی بر مدار سیاسی هیچ قدرتی نیست، سیاست اصولی ایران را در ایجاد و حمایت از مقاومت همچنان پابرجا خواند که باعث آن هزینه هم می‌دهد. صالحی با بیان اینکه ایران مشابه کشورهای همسایه نیست که شب یک حرف می‌زنند و صبح حرف دیگری می‌زنند، افزود: ما نه تنها و نه منزوی هستیم؛ با خیلی از کشورهای رابطه سیاسی داریم و عضو خیلی از گروه‌های بین‌المللی هستیم. او با تأکید بر اینکه هر اتحادی لزوماً اتحاد استراتژیک نیست، خاطرنشان کرد: ما باید هوشمندانه و واقع‌گرایانه عمل کنیم؛ جهان بینی ما را از واقع‌گرایی منع نکرده است. باید راه به میان قدرت‌ها ایستاد و کار کردن با آنها را بدانیم. آمریکا می‌خواهد هیمنه تک قطبی خود را حفظ کند و به خاطر همین باید اقتصاد و ارتش قوی داشته باشد.

صالحی یکی از ابزارهای مهم مهار چین را انرژی دانست و با اشاره به اینکه ایران یکی از منابع مهم انرژی در خاورمیانه است، افزود: تنها کشوری که شیر انرژی‌اش دست خودش است، ایران است. به گفته او تنها عامل حفظ حکمرانی و نظام جمهوری

اسلامی مردم هستند و نباید اجازه داد مردم از نظام جدا شوند.

ظریف: حمایت از مقاومت از قدرت‌های معنایی ایران است

محمد جواد ظریف، وزیر امور خارجه پیشین نیز با یادآوری این واقعیت که نظم متصلب جهانی بعد از جنگ سرد فروپاشید اما نظم جدیدی جایگزین آن نشد و دوره‌ای از توهم نظم تک‌قطبی شکل گرفت که در آن آمریکا خود را رهبر و برنده این نظم می‌دانست، تأکید کرد که با پایان نظم دوقطبی، جهان سیال شد و کنشگران جدیدی همچون هوش مصنوعی وارد شده و لایه جدیدی را ایجاد کرده‌اند. به اعتقاد ظریف مراکز قدرت تکثر پیدا کرده و جا به جا شده‌اند و غرب نمی‌تواند برای همه تحولات جهانی تصمیم‌گیری کند. او با اشاره به اینکه با توجه به سیالیت و تعدد مراکز قدرت و تنوع مؤلفه‌های قدرت، ما نباید در جمهوری اسلامی به خاطر گرایش‌هایی که فکر می‌کنیم در دنیا اشتباه است، اهمیت قدرت معنایی را از دست دهیم، تصریح کرد: حمایت از مقاومت در منطقه از قدرت‌های ملی را اولویت نخست کشورها در رویکردهای درپیش گرفته در مناسبات خارجی خواند و در توضیح بیشتر افزود: کسی این را فراموش نمی‌کند که چین با وجود تنش بر سر پابلی که بر فرز آمریکا فرستاده بودند، وارد تنش با آمریکا نشد. باید برای ما مهم باشد بدانیم چین در چه جنبه‌هایی با آمریکا وارد تعامل می‌شود و توقع حمایت از چین را در جایی که انتظار داریم نداشته باشیم. اگر جهان را منطقه‌ای تقی ببینیم، توقعاتی برای ما ایجاد می‌کند که تحقق پیدا نمی‌کند؛ کما اینکه زمانی توقع داشتیم روسیه و چین قطعنامه‌های

هسته‌ای علیه ما را وتو کنند و نکرند. نباید از روسیه توقعاتی داشته باشیم که اگر بر اساس منافعش حمایت نکند، دلسرد شویم. این یک واقعیت است که اگر آمریکا، روسیه را در جنگ اوکراین وارد نمی‌کرد، روسیه قصد دعوای ژئواستراتژیک با آمریکا را نداشت. ظریف در توضیح بیشتر این گزاره که کشورها بنا بر منافع خود دامنه ارتباطاتشان را با کشورهای متعدد بین‌الملل گسترده‌اند، افزود: الان این گونه است که کشورها وابسته به یک طرف هستند ولی با طرف دیگر هم کار می‌کنند. اینکه عربستان با چین و روسیه کار می‌کند نمونه این رویکرد است. این از روایید گفت که دوران اتحاد‌های دائمی به سر آمده است؛ اگر جنگ روسیه و اوکراین نبود ناتو با سؤال هویتی مواجه شده بود. بنابراین دوران ائتلاف‌های موقتی و موضوعی شکل گرفته است. ظریف در نهایت تصریح کرد: جهان به سمت شبکه‌ای شدن می‌رود و این اندیشه برای سیاست خارجی ایران مؤثر است.

دهقانی فیروزآبادی: سیاست خارجی باید در لایه‌های مختلف و همزمان فعالیت کند

سید جلال دهقانی فیروز آبادی، استاد روابط بین‌الملل دانشگاه نیز با اشاره به برخی دیدگاه‌ها مبنی بر اینکه سیاست خارجی ایران اصلاً توان راهبردی عمل کردن ندارد، بلکه باید بنا بر موضوعات و شرایط، اقتضایی عمل کند، تأکید کرد: یکی از الزامات سیاست خارجی چندسطحی و پیچیده بودن آن است. نباید این گونه باشد که وقتی درگیر مذاکرات هسته‌ای و برجام هستیم از موضوعات دیگر غافل شویم، سیاست خارجی باید بتواند در سطوح و لایه‌های مختلف و همزمان فعالیت کند. این استاد دانشگاه دیپلماسی را یک قدرت ملی توصیف کرد و گفت: ما

عکس‌ها: رضا معطریان / ایران

از دیپلماسی به عنوان یک متغیر قدرت ملی درست استفاده نمی‌کنیم، تا اسم دیپلماسی را می‌آوریم می‌گویند سازشکار و واده، اگر این را داشته باشی اما نتوانی آن را بخوبی به کار بگیری با نداشتنش فرقی ندارد. دهقانی بر اهمیت استقلال راهبردی تأکید کرد و گفت: این یعنی پیشینه‌سازی گزینه‌ها در حالی که در سیاست خارجی گاهی به سمت کمینه‌سازی گزینه‌ها می‌رویم و از گزینه‌هایی که داریم هم به نحو احسن استفاده نمی‌کنیم. به گفته او در یک دولت به سمت شرق و در دولتی دیگر به سمت غرب می‌رویم این در حالی است که باید گزینه‌ها و شبکه‌های تعاملات را افزایش دهیم و شبکه‌سازی قدرت کنیم.

سلیمی: شاهد پیوستگی بیشتر اقتصادها در عرصه جهانی هستیم

حسین سلیمی، از دیگر اساتید روابط بین‌الملل هم موضوع همگرایی اقتصادی میان کشورهای مورد توجه قرار داد و با اشاره به اینکه اگر دو جنگ اوکراین و غزه را کنار بگذاریم، در اکثر مناطق، جهان به سمت کاهش منازعات سیر می‌کند، تأکید کرد: مناطقی که همگرایی اقتصادی در آنهاست منازعه در آنها تقریباً ریشه کن شده و مناطقی که تنازع‌آلود هستند در آنها همگرایی اقتصادی وجود ندارد. او با بیان اینکه بعد از وقفه‌ای که در دوران کرونا ایجاد شد شاهد پیوستگی بیشتر اقتصادها در عرصه جهانی هستیم، افزود: اگر جهان را همکاری‌جویانه ببینیم کمی ساده‌لوحانه به نظر می‌رسد، اگر مبنی بر تناقض و تضاد ببینیم به همان نسبت مبنی بر سنتر خواهد شد. اگر هر دو بعد را ببینیم می‌توانیم ابداً در برچسته کنیم اما اگر یکی را بررسته کنیم، سیاست خارجی و داخلی ما متفاوت می‌شود.

صالحی: ما نه تنها و نه منزوی هستیم؛ با خیلی از کشورها رابطه سیاسی داریم و عضو خیلی از گروه‌های بین‌المللی هستیم

دهقانی فیروزآبادی: در روابط بین‌الملل، باید گزینه‌ها و شبکه‌های تعاملات را افزایش دهیم و شبکه‌سازی قدرت کنیم

محمد جواد ظریف: حمایت از مقاومت در منطقه‌ای قدرت‌های معنایی ماست و نباید از آن کوتاه آمد

دیگه چه خبر؟

ایران محموله نفتی ۵۰ میلیون دلاری آمریکا را توقیف کرد

خبراول اینکه، در پی تحریم‌های کشورهای غربی و به‌طور ویژه آمریکا که منجر به جلوگیری از فروش داروهای مورد نیاز برای بیماران پروانه‌ای توسط یک شرکت سوئدی شده و صدمات شدید جسمانی و روحی را بر آنها وارد ساخته است، بیماران پروانه‌ای (EB) شکایتی را علیه آمریکا در دادگاه حقوقی روابط بین‌الملل (شعبه ۵۵) تهران انجام دادند. بر همین اساس، با پیگیری‌های حقوقی انجام گرفته توسط وکیل پرونده، در نهایت دادگاه حقوقی روابط بین‌الملل (شعبه ۵۵) تهران دستور توقیف محموله نفتی آمریکایی کشتی SWEEET در خلیج فارس را صادر کرده و محموله این کشتی توقیف و متعاقباً دستورات لازم در جهت تخلیه محموله نفتی صادر خواهد شد. ارزش این محموله نفتی بیش از ۵۰ میلیون دلار برآورد شده است.

ادعاهای واهی و تکراری کویت و امارات

خبردیگر اینکه، کویت و امارات در بیانیه مشترکی ادعاهای بی‌اساسی در مورد میدان گازی آرش و جزایر سه‌گانه ایرانی مطرح کردند. در بخشی از این بیانیه ادعا شده است که میدان گازی السدره (آرش) به طور کامل در مناطق دریایی کویت قرار دارد و مالکیت منابع طبیعی این منطقه از جمله میدان السدره (آرش) تنها برای کویت و عربستان است. در ادامه این بیانیه ادعا شده است براساس قوانین بین‌المللی و توافقات انجام شده این میدان گازی به‌طور کامل حق مشترک عربستان و کویت است و اظهارات طرف‌های دیگر را مبنی بر اینکه در این میدان گازی حق دارد رد می‌کنیم. در بخش دیگری از این بیانیه مشترک ادعا شده است که جزایر سه‌گانه تنب کوچک، تنب بزرگ و ابوموسی به‌طور کامل اماراتی هستند و ایران آنها را اشغال کرده و موضع ما در این خصوص ثابت است.

زیاده‌طلبی اروپا در برابر ایران

دست‌آختر اینکه، کشورهای اتحادیه اروپا هم‌زمان با نشست شورای حکام آژانس بین‌المللی انرژی اتمی در بیانیه‌ای ادعایی، خواستار اجرای قطعنامه ۲۳۱۱ شورای امنیت سازمان ملل از سوی ایران شد و بدون اشاره به عدم اجرای تعهدات هسته‌ای از سوی کشورهای غربی بعد از خروج یک‌جانبه ایالات‌متحده از برجام ادعا کرد که ایران تصمیمات لازم را نرفته و اقدامات لازم را برای بازگشت به تعهدات هسته‌ای خود انجام نداده است. بیانیه ادعایی اتحادیه اروپا همچنین گزارشات متوالی آژانس درباره شتاب فعالیت‌های هسته‌ای ایران را نگران‌کننده خواند و همچنین مدعی شد که راستی‌آزمایی و نظارت آژانس در رابطه با برجام در نتیجه تصمیم ایران برای توقف اجرای اقدامات شفاف‌سازی برجام و پروتکل الحاقی به‌طور جدی تحت‌تأثیر قرار گرفته است. غنی‌سازی ۶۰ درصدی ایران و درخواست برای دسترسی به داده‌های ثبت‌شده به آژانس و همچنین ازسرگیری اجرای داوطلبانه پروتکل الحاقی از دیگر محورهای بیانیه اتحادیه اروپا بود. هم‌زمان با بیانیه اتحادیه اروپا، نماینده آمریکا در آژانس هم در تکمیل ادعاهای ضدایرانی مدعی شده است که امروز هیچ کشور دیگری اورانیوم غنی شده تا ۶۰ درصد را برای هدفی که ایران ادعا می‌کند تولید نمی‌کند و اقدامات ایران در تضاد با رفتار دیگر کشورهای غیرهسته‌ای عضو معاهده ان‌پی‌تی است. موضع‌گیری جدید اعضای غربی آژانس در روند ضدیت با جمهوری اسلامی در حالی مطرح شده است که به نظر می‌رسد کشورهای غربی اهمیتی قائل نشده‌اند تا به دلایل قرار گرفتن توافق هسته‌ای در سراسر بی‌اجرا اشاره داشته باشند؛ امری که در پی آن خروج یک‌جانبه آمریکا و بازگرداندن تحریم‌های هسته‌ای و ناگامی اروپا در اجرای اقدامات موازنه‌ای باعث شد تا جمهوری اسلامی دست به اقدام تلافی‌جویانه بزند و با متوقف کردن بخش زیادی از تعهدات برجامی‌اش از جمله اجرای داوطلبانه پروتکل الحاقی، به پیشرفت صنعت هسته‌ای‌اش شتاب ببخشد.

ذره بین

ضدانقلاب از غم سلیزدگان جنوب شرق ایران هم بهره‌برداری می‌کند

غم مضاعف بلوچستان

چند روزی است که مردم برخی مناطق استان سیستان و بلوچستان با خسارات ناشی از سیلاب و طغیان رودخانه‌ها دست و پنجه نرم می‌کنند. باران سیلاب‌آسایی که از یکشنبه ششم تا پنجشنبه دهم اسفند، جنوب سیستان و بلوچستان را فرا گرفته بود، به بخش‌های مختلف زیرساختی و کشاورزی این استان خسارت‌های قابل توجهی وارد کرد. طبق اعلام مدیرکل ستاد بحران سیستان و بلوچستان، تاکنون سیلاب خسارت ۱۴ هزار میلیارد ریالی به زیرساخت‌های ۱۳ شهرستان این استان وارد کرده که بیشترین خسارت‌ها به ترتیب مربوط به حوزه‌های راه، برق و کشاورزی است. در چند روز اخیر امکانات دولت و نیروهای مسلح به سمت منطقه جنوب‌شرق کشور سرازیر شده است. پس از حضور میدانی وزرای کشور و نیرو

در منطقه، روز گذشته رئیس‌جمهور برای اطلاع از وضعیت امدادرسانی به سلیزدگان و بازدید از این مناطق، شخصاً به استان سیستان و بلوچستان سفر کرد. در کنار ارتش و سپاه، خیل عظیمی از گروه‌های بسیجی و جهادی برای کمک‌رسانی به مردم سلیزده، عازم منطقه شده‌اند. به‌رغم این تلاش‌ها، برخی از افراد و گروه‌ها نیز به دنبال صید ماهی از سیلاب سیستان و بلوچستان هستند.

ماهی‌گیران سیلاب سیستان و بلوچستان در شرایطی که همه امکانات مردمی، دولت و نیروهای مسلح برای کمک‌رسانی به مردم سلیزده، به سیستان و بلوچستان گسیل شده، گروه‌های اویزیسیون فعالیت‌های خود را روی پیشبرد اهداف ضدایرانی متمرکز کرده‌اند.

دشمن محرومیت‌زایی

با تشکیل دولت سیزدهم به ریاست آیت‌الله

رئیس، بهبود اوضاع سیستان و بلوچستان نیز بیش از پیش سرعت گرفت. گازرسانی به خاش، افتتاح ۲۲۳ کیلومتر بزرگراه، ساماندهی حاشیه‌نشینی در چابهار، راه‌اندازی قطار مسافری خاش به زاهدان و احداث کارخانه استحصال طلا در استان، از جمله اقدامات دولت برای سیستان و بلوچستان بوده که در طول دو سال گذشته انجام شده است. برخلاف تلاش گروه‌ها و جریان رسانه‌ای وابسته به ضدانقلاب که به دنبال نمایش چهره‌ای فقیر و محروم از مردم سیستان و بلوچستان هستند، راهبر دولت سیزدهم، تبدیل مرزهای امنیتی این استان به مرزهای تجاری است؛ موضوعی که تیرماه امسال نیز توسط آیت‌الله رئیسی مورد تأکید قرار گرفت. با این حال، گروه‌های متعصب قومی، در کنار تجزیه‌طلبان و تکفیری‌ها، مواعی بر راه توسعه و پیشرفت سیستان و بلوچستان هستند. چنانکه در انتخابات مجلس شورای اسلامی که یازدهم اسفندماه برگزار شد، مردمی که در انتخابات مشارکت کردند، آماج حملات و تخریب این جریان ضدایرانی قرار گرفتند. سیستانی‌ها و بلوچ‌ها با حضور ۴۳ درصدی

بیای صندوق‌ها، مشارکت نسبتاً مطلوبی را رقم زدند.

رد پای صهیونیست‌ها و آمریکا در ناامنی‌های سیستان و بلوچستان

رسانه‌های فارسی‌زبان خارج‌نشین نظیر اینترنشنال، بی‌بی‌سی فارسی، رادیو فردا و بویژه صدای آمریکا، حامیان رسانه‌ای برخی جریان‌های خاص ضدایرانی حاضر در استان به حساب می‌آیند. عادی‌سازی پروژه منفور تجزیه‌طلبی، حمایت از گروه‌های تروریستی و دامن زدن به اختلافات قومی و مذهبی در منطقه و انعکاس مداوم اظهارات غیرملی برخی چهره‌ها، محور عملیات روانی این جریان‌ها در قبال مردم سیستان و بلوچستان را تشکیل داده است. در کنار این موارد، رژیم صهیونیستی نیز با تجهیز آموزش و پشتیبانی از گروه‌های معارض، وظیفه ایجاد ناامنی در استان سیستان و بلوچستان را بر عهده گرفته است. پشتیبانی و هدایت گروهک جیش‌الظلم علیه امنیت منطقه جنوب‌شرق کشور، مثال روشنی از اقدامات رژیم صهیونیستی است.